

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК РІВНЯ ЗАГАЛЬНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕРЕМІННОГО СКЛАДУ ВИЩИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ МІНІСТЕРСТВА НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ УКРАЇНИ

Юрій АНТОШКІВ, Юрій ПЕТРИШИН

*Львівський інститут пожежної безпеки МНС України
Львівський державний інститут фізичної культури*

Актуальність. Сучасні способи гасіння пожеж з застосуванням різноманітної пожежної техніки вимагають від особового складу пожежної охорони високої професійної майстерності складовою частиною якої є фізична підготовленість. Добре відомо, що кожен засіб в залежності від умов і способу його використання може вирішувати декілька завдань. Тому проблема поєднання засобів в навчально-тренувальному занятті викликана різною варіацією їх взаємного впливу, що в кінцевому підсумку впливає на величину навчально-тренувального ефекту [2,4].

Професійно-прикладна фізична підготовка (ППФП) має ряд спільних рис із спортивним тренуванням зокрема для розвитку функціональних систем організму слід застосовувати як загального так і допоміжного та спеціального характеру. Але якщо у спорті співвідношення такого навантаження в т.ч., на різних етапах та періодах підготовки, є чітко обґрунтоване і предметом пильної уваги [5], то у ППФП, зокрема працівників МНС такого чіткого підходу бракує.

Відомо, що в навчально-тренувальному занятті, необхідно використовувати декілька засобів, направлених педагогічних дій, які, як правило, мають суттєві розбіжності за динамічними та кінематичними характеристиками. Крім того необґрунтоване поєднання засобів в занятті не дає позитивного тренувального ефекту. Можливі варіанти, при яких ефективність значно знижується, аж до від'ємної взаємодії на один або декілька компонентів. Тому професійно-прикладну фізичну підготовку курсантів необхідно будувати на системах і принципах, які передбачають таку організацію засобів, яка забезпечувала б запланований результат, а саме підготовленість до якісного виконання службових обов'язків при оптимальних затратах часу та енергії курсанта [3].

Мета дослідження полягає у визначенні взаємозв'язку рівня загальної та спеціальної фізичної підготовленості перемінного складу вищих закладів освіти Міністерства надзвичайних ситуацій України.

У процесі досліджень передбачалось вирішити такі завдання:

1. Визначити взаємозв'язок між загальною фізичною та спеціальною підготовленістю
2. Встановити закономірність процесу вдосконалення рівня професійно-прикладної фізичної підготовленості перемінного складу вищих закладів освіти Міністерства надзвичайних ситуацій України при виконанні спеціально-прикладних вправ.

Організація дослідження. Дослідження проводились упродовж 2002-2003 років на кафедрі спеціальної та фізичної підготовки Львівського інституту пожежної

безпеки МНС України. Протестовано 78 чоловік перемінного складу ЛППБ МНС України. Результати тестувань оброблено методом математичної статистики, а саме ранговою кореляцією Спірмена (кореляція рангів) [1].

Результати дослідження. В даній статті нами представлені результати, які дозволяють говорити про можливе поєднання величин взаємозв'язку деяких засобів підготовки перемінного складу. При організації досліджень ми виходили з того, що більшість основних навчально-тренувальних засобів загальної та спеціально-прикладної фізичної підготовки, які використовуються при підготовці фахівців можуть використовуватись як тести, результати яких відображають рівень розвитку тих чи інших сторін підготовленості.

Можна спрогнозувати, що результати в обраних тестах, під час проведення кореляційного аналізу, повинні відображати чітку однозначну залежність, при якій зміна одного з чинників приводить до зміни іншого. І навпаки, коли результати тестування мають різнонаправлений взаємозв'язок, то поєднання цих засобів фізичного виховання в навчально-тренувальному процесі не бажане (табл.1).

Таблиця 1

Взаємозв'язок загальних та спеціально-прикладних вправ в системі професійно-прикладної підготовки перемінного складу ЛППБ МНС України

Назва вправи	1000 м	Підтягування	КСВ	стрибок	100 м	10x10 м	ШД	АД	100 м з перешкодами
1000 м	X	-0,241	0,171	-0,230	0,081	0,022	-0,098	0,056	0,108
підтягування	-0,241	X	0,071	0,079	-0,086	-0,244	0,043	-0,004	0,065
КСВ	0,171	0,071	X	0,292	-0,181	-0,213	-0,131	-0,021	-0,113
Стрибок	-0,230	0,079	0,292	X	-0,041	-0,172	-0,163	-0,071	-0,262
100 м	0,081	-0,086	-0,181	-0,041	X	0,261	0,042	-0,032	0,051
10x10 м	0,022	-0,244	-0,213	-0,172	0,261	X	0,282	0,101	0,081
ШД	-0,098	0,043	-0,131	-0,163	0,042	0,282	X	0,541	0,538
АД	0,056	-0,004	-0,021	-0,071	-0,032	0,101	0,541	X	0,581
100 м з перешкодами	0,108	0,065	-0,113	-0,262	0,051	0,081	0,538	0,581	X

Примітка: $r_{кр} = 0,234$ при $P < 0,05$

Умовні скорочення:

- 1000 м – біг на дистанцію 1000 метрів;
- підтягування – підтягування на перекладині;
- КСВ – комплексно-силова вправа;
- Стрибок – стрибок в довжину з місця;
- АД – підйом по автодрабині на висоту 20 м;
- 100 м – біг на дистанцію 100 метрів;
- 10x10 м – човниковий біг 10 по 10 метрів;
- ШД – підйом по штурмовій драбині в вікно 4-го поверху;
- 100 м з перешкодами – подолання 100-метрової смуги з перешкодами для пожежних.

Аналіз результатів кореляційного аналізу не показав статистичного зв'язку значної кількості загально-фізичних вправ між собою, а також із професійно-прикладними вправами. Середній ступінь позитивного взаємозв'язку ми бачимо між вправами пріоритетно професійно-прикладного напрямку ($r = 0,5-0,6$; $P < 0,05$)

Виявлений негативний взаємозв'язок результатів бігу на дистанцію 100 метрів з цілим рядом загально-фізичних тестів: з бігом на дистанцію 1000 метрів ($r = -0,080$; $P < 0,05$), з підтягуванням на перекладині ($r = -0,086$; $P < 0,05$), з комплексно-силовою вправою ($r = -0,18$; $P < 0,05$), з стрибком в довжину з місця ($r = -0,04$; $P < 0,05$), човниковий біг 10 по 10 метрів ($r = 0,26$; $P < 0,05$), а також з ним негативно пов'язані ($-0,03 < r < 0,05$; $P < 0,05$) показники наступних професійно-прикладних вправ: підйом по автодрабині на висоту 20 метрів, підйом по штурмовій драбині в вікно 4-го поверху, подолання 100-метрової смуги з перешкодами для пожежних.

Використання бігу на дистанцію 1000 метрів, крім вищезазначених показує негативний зв'язок з результатами у підтягуванні на перекладині ($r = -0,24$; $P < 0,05$), з комплексно-силовою вправою ($r = -0,171$; $P < 0,05$), із стрибком в довжину з місця ($r = -0,230$; $P < 0,05$), з човниковим бігом 10 по 10 метрів ($r = -0,020$; $P < 0,05$), а також з ним негативно пов'язані ($-0,098 < r < 0,108$; $P < 0,05$) показники наступних професійно-прикладних вправ: підйом по автодрабині на висоту 20 метрів, підйом по штурмовій драбині в вікно 4-го поверху, подолання 100-метрової смуги з перешкодами для пожежних.

Результат у стрибку з місця, крім вищезазначеного, не має достовірного зв'язку з результатами у підтягуванні на перекладині, із комплексно-силовою вправою, та човниковим бігом 10 по 10 метрів ($-0,017 < r < 0,29$; $P < 0,05$), а також вправами професійно-прикладного характеру ($-0,26 < r < -0,07$; $P < 0,05$).

Показники підтягування на перекладині, крім вищеописаних мають негативні взаємозв'язки з результатами у комплексно-силовій вправі ($r = 0,07$; $P < 0,05$), з човниковим бігом 10 по 10 метрів ($r = -0,086$; $P < 0,05$), а також вправами професійно-прикладного характеру ($-0,065 < r < -0,004$; $P < 0,05$).

Комплексно-силова вправа, крім вище зазначеного негативно пов'язана з вправами професійно-прикладного напрямку ($-0,13 < r < -0,02$; $P < 0,05$).

Середню ступінь позитивного взаємозв'язку ми бачимо між вправами пріоритетно професійно-прикладного напрямку, а саме: підйом по автодрабині на висоту 20 метрів з підйомом по штурмовій драбині в вікно 4-го поверху ($r = 0,541$; $P < 0,05$), та з подоланням 100-метрової смуги з перешкодами для пожежних ($r = 0,580$; $P < 0,05$). В районі статичної достовірності знаходиться підйом по штурмовій драбині в вікно 4-го поверху з подоланням 100-метрової смуги з перешкодами для пожежних ($r = 0,538$; $P < 0,05$).

Абсолютні результати, отримані в цих вправах подані в таблиці 2.

Отримані результати досліджень дозволяють зробити наступні висновки:

1. Проведені нами дослідження показали, що між рівнем загальної та спеціальної фізичної підготовленості курсантів ЛПБ МНС України існують різні взаємозв'язки, а саме: з негативним впливом один на одного ($-0,262 < r < -0,004$) між результатами тестувань загальної та спеціальної професійно-прикладної фізичної підготовки; нейтральним впливом ($-0,004 < r < 0,282$) між результатами тестувань загальної фізичної підготовки; а також з позитивним впливом ($0,282 < r < 0,581$) між результатами тестувань спеціальної професійно-прикладної фізичної підготовки.

Таблиця 2

Результати тестувань рівня загальної та спеціальної фізичної підготовленості перемінного складу ЛПБ МНС України

Види тестувань		X	Vmin	Vmax	G	V
Біг на дистанцію 1000 метрів	Рез.	3,24	3,04	3,39	0,08	2,51
	Оц.	5	3	5	1	13,47
Підтягування на перекладині	Рез.	13	7	23	3	21,69
	Оц.	5	2	5	1	13,63
Комплексно-силова вправа	Рез.	61	51	87	6	10,45
	Оц.	5	3	5	1	15,80
Стрибок в довжину з місця	Рез.	223	180	251	16	7,06
	Оц.	3	2	5	1	29,28
Біг на дистанцію 100 метрів	Рез.	13,5	12,3	14,7	0,5	4,0
	Оц.	4	2	5	1	17,32
Човниковий біг 10 по 10 метрів	Рез.	26,8	22,9	30,4	1,1	4,2
	Оц.	4	2	5	1	19,45
Підйом по штурмовій драбині в вікно 4-го поверху	Рез.	25	18	41	4	16,28
	Оц.	5	2	5	1	17,54
Підйом по автодрабині на висоту 20 м	Рез.	34	17	52	6	18,76
	Оц.	3	2	5	1	30,61
Подолання 100 метрової смуги з перешкодами для пожежних	Рез.	31	20	42	4	13,34
	Оц.	3	2	5	1	24,23

2. Аналізуючи результати проведеного педагогічного експерименту слід зазначити про доцільність вдосконалення рівня професійно-прикладної фізичної підготовленості шляхом збагачення питомої ваги засобів вузької спеціалізації, впровадження у навчально-тренувальний процес спеціальних засобів і методів навчання, які повністю відтворюють зміст і структуру фахової майстерності.

Література:

1. Ашмарин Б.А.. Теория и методика педагогических исследований в физическом воспитании (пособие для студентов, аспирантов и преподавателей институты физической культуры). М., "Физкультура и спорт", 1978.-222с.
2. Блахин Г.Н. Проверка и оценка физической подготовленности военнослужащих сухопутных войск // Мат. итог. научн. конф. за 1993 год. - С-Пб.: ВИФК, 1994. - С.7-9.
3. Бородин Ю.А. Способы оптимизации учебного процесса по физической подготовке курсантов военно-учебных заведений // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання та спорту. Зб. наук, праць/ За ред. С.С. Єрмакова - X, 2002. -№ 28. -С. 40-47.
4. Про затвердження Тимчасової настанови з організації професійної підготовки працівників органів управління та підрозділів МНС України. Наказ МНС України № 455 від 27.11.03р.
5. Платонов В.М., Булатова М.М. Фізична підготовка спортсмена. - К.: Олімпійська література, 1995. - 320 с.

MUTUAL CONNECTION OF THE LEVEL GENERAL AND SPECIAL PHYSICAL PREPARING IN THE SYSTEM OF PROFESSIONALLY-APPLIED PHYSICAL TRAINING OF THE CADETS AND STUDENTS OF THE HIGHER ESTABLISHMENT OF THE MINISTRY OF EXTRAORDINARY SITUATIONS OF UKRAINE

Yuri ANTOSHKIV, Yuri PETRYSHYN

Lviv fire safety institute

L'viv State Institute of Physical Culture

Annotation. In this article we've been carrying out researchment of the problems mutual connection of general and special professionally-applied physical training of the cadets and students of the higher establishment of the Ministry of Extraordinary Situations of Ukraine.

Key words: special professionally-applied physical training, mutual connection, preparing.

РУХОВА АКТИВНІСТЬ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФІЗИЧНИЙ ТА ПСИХІЧНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПІДГОТОВЦІ ДО НАВЧАННЯ

Сергій БАБЮК

Київський Інститут проблем виховання АПН України

Актуальність. Успішне вирішення завдань соціально-економічного розвитку України потребує від кожної людини не тільки високої професійної підготовки, але й належного рівня культури та, зокрема, фізичної. Важливо, щоб кожний член суспільства правильно ставився до свого здоров'я, своїх фізичних рис і здібностей, розумів їх значення, відчував і реалізовував внутрішню потребу у фізичній і духовній досконалості. Тому у Законах України "Про освіту"[8], "Про фізичну культуру і спорт" [9], Національній доктрині розвитку освіти, Державній національній програмі "Освіта"(Україна XXIст.) [5], поставлена мета створити умови, за яких будуть покликані до життя творчі сили особистості. Особливої уваги в цьому аспекті набуває проблема набуття фізкультурних знань, формування культури рухів, що повинно займати одне з провідних місць у системі найвищих ціннісних орієнтирів людей різного віку. Розв'язання цих завдань можливе лише за умови цілеспрямованого, комплексного вирішення завдань з фізичного виховання кожної особистості, починаючи з раннього віку і впродовж всього життя.

Постановка проблеми. Належний рівень фізичного та психічного розвитку дошкільнят особливо важливий для подальшого успішного навчання у школі. На жаль, сьогодні більшість дітей розпочинають навчання фізично не готовими до нього.

Такий дисбаланс у розвитку зумовлений сучасним технологізованим стилем життя, хоча ще нашим давнім предкам було добре відомо: гармонійна тілобудова – основа